

การออกแบบระบบ QA ในสถานศึกษา

มาตรฐานฯ / สมรรถนะฯ / ผลลัพธ์การเรียนรู้	สมรรถนะย่อยที่สอดคล้องกับ สถานการณ์การทำงานของครู	น้ำหนัก (ร้อยละ)	ระดับสมรรถนะ (Competency level) และน้ำหนัก (ร้อยละ)				หมายเหตุ
			Level 1	Level 2	Level 3	Level 4	
๕. การออกแบบและการดำเนินการเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา							
๕.๑ จัดการคุณภาพ พัฒนาและ ประเมิน คุณภาพการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ได้	๕.๑.๑ วิเคราะห์ เปรียบเทียบ ความแตกต่าง ของการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก	๑	๑	-	-	-	
	๕.๑.๒ วิเคราะห์ เชื่อมโยง ระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาภายใน กับการประกันคุณภาพ การศึกษาภายนอก	๑	-	๑	-	-	
	๕.๑.๓ วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาส และอุปสรรค ของการประกันคุณภาพเพื่อยกระดับ การประกันคุณภาพสถานศึกษา	๒	-	๑	๑	-	
	๕.๑.๔ ประยุกต์ใช้ผลการประกันคุณภาพไปใช้ ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	๒	-	๑	๑	-	
	๕.๑.๕ ประยุกต์ใช้ผลการพัฒนาคุณภาพไปใช้ ในการวางแผนพัฒนาและแก้ปัญหา ระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน	๒	-	-	๑	๑	
รวมข้อสอบที่ออกจริง			๑๐	๒๐	๕๐	๒๐	

การออกแบบและการดำเนินการเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา

จัดการคุณภาพ พัฒนาและ ประเมิน คุณภาพการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ได้

- วิเคราะห์ เปรียบเทียบ ความแตกต่าง ของการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และการประกัน คุณภาพการศึกษาภายนอก
- วิเคราะห์ เชื่อมโยง ระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาภายใน กับการประกันคุณภาพ การศึกษา ภายนอก
- วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาส และอุปสรรค ของการประกันคุณภาพเพื่อยกระดับ การประกัน คุณภาพสถานศึกษา
- ประยุกต์ใช้ผลการประกันคุณภาพไปใช้ ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
- ประยุกต์ใช้ผลการพัฒนาคุณภาพไปใช้ ในการวางแผนพัฒนาและแก้ปัญหา ระบบดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียน

วิเคราะห์ เปรียบเทียบ ความแตกต่าง ของการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

และการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก

ตารางวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่าง

ประเด็นเปรียบเทียบ	การประกันคุณภาพภายใน (IQA)	การประกันคุณภาพภายนอก (EQA)
1. ปรัชญาและแนวคิด	เป็นการกำกับดูแลตนเอง (Self-Correction) เพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	เป็นการตรวจสอบและรับรอง (Validation) โดยหน่วยงานกลาง
2. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	สถานศึกษาและต้นสังกัด	สมศ. (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา)
3. ความถี่ในการประเมิน	ทำเป็นประจำ ทุกปี	อย่างน้อย 1 ครั้ง ทุก 5 ปี
4. เป้าหมายหลัก	เพื่อประเมินตนเองและปรับปรุงแผนปฏิบัติการประจำปี	เพื่อรับรองมาตรฐานและให้ข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย
5. เครื่องมือสำคัญ	รายงานประเมินตนเอง (SAR: Self-Assessment Report)	การตรวจเยี่ยม (On-site Visit) หรือการประเมินจากเอกสาร SAR
6. ผลลัพธ์ (Outcome)	ข้อมูลเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนและบริหารงาน	ใบรับรองมาตรฐานและการเปิดเผยคุณภาพต่อสาธารณะ

วิเคราะห์เชิงลึก: ความเชื่อมโยงและจุดต่างที่สำคัญ

ทั้งสองระบบจะมีเป้าหมายเดียวกันคือ "คุณภาพของผู้เรียน" แต่มีบทบาทที่เกื้อหนุนกันดังนี้:

ด้านกระบวนการ (Process focus)

- **IQA:** เน้นที่ "วงจร PDCA" (Plan-Do-Check-Act) ในชีวิตประจำวันของโรงเรียน เป็นหน้าที่ของครูและบุคลากรทุกคน
- **EQA:** เน้นที่การ "สะท้อนภาพ" (Reflective Mirror) จากมุมมองของคนนอก เพื่อยืนยันว่าสิ่งที่โรงเรียนประเมินตนเองใน IQA นั้นเป็นความจริงและได้มาตรฐานตามที่กำหนด

ด้านธรรมาภิบาล (Governance focus)

- **IQA** ช่วยสร้าง "ความรับผิดชอบ" (Accountability) ภายในองค์กร ให้บุคลากรตระหนักถึงหน้าที่
- **EQA** ช่วยสร้าง "ความโปร่งใส" (Transparency) ต่อสังคม โดยมีหน่วยงานภายนอกเป็นตัวกลาง ยืนยันคุณภาพ ทำให้ผู้ปกครองเกิดความเชื่อมั่น

การเปรียบเทียบตัวบ่งชี้ระหว่างการประกันคุณภาพภายใน (IQA) และการประกันคุณภาพภายนอก (EQA) ในปัจจุบัน มีการปรับเปลี่ยนให้มีความสอดคล้องกันมากขึ้น เพื่อลดภาระการจัดทำเอกสารของสถานศึกษา โดยเฉพาะในการประเมินรอบห้า (พ.ศ. 2567-2571) ของ สมศ.

1. ตารางเปรียบเทียบตัวบ่งชี้รายมาตรฐาน (Core Indicators)

ปัจจุบันทั้งสองระบบใช้โครงสร้าง 3 มาตรฐานหลัก เหมือนกัน แต่มีรายละเอียดตัวบ่งชี้ที่เน้นคนละจุด ดังนี้:

มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้การประกันภายใน (IQA)	ตัวบ่งชี้การประกันภายนอก (EQA - สมศ.)
1. ผลลัพธ์ของการเรียนรู้	เน้น "สัมฤทธิ์ผล" ตามหลักสูตร, คุณลักษณะอันพึงประสงค์, และความสามารถในการอ่าน คิด วิเคราะห์	เน้น "สมรรถนะ" ของผู้เรียน, การนำตนเองในการเรียนรู้ (Self-Directed Learning), และผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม
2. การบริหารจัดการ	เน้น "กระบวนการบริหาร" (PDCA), การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง, และการจัดสภาพแวดล้อม	เน้น "ภาวะผู้นำและธรรมาภิบาล", การใช้นวัตกรรม/เทคโนโลยี (AI), และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. การจัดการเรียนรู้	เน้น "การสอนของครู", การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้, และการวัดผลประเมินผล	เน้น "Active Learning", การผลิตและใช้สื่อดิจิทัล, และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

2. ความแตกต่างในเชิง "การวัดผล" (Measurement Gap)

1. **เชิงปริมาณ vs เชิงคุณภาพ:** IQA มักเน้นตัวเลขร้อยละของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ (Quantitative) ในขณะที่ EQA จะเน้นการประเมินร่องรอยหลักฐานเชิงประจักษ์ (Qualitative Evidence) ว่าผลลัพธ์เหล่านั้นเกิดขึ้นจริงอย่างยั่งยืนหรือไม่
2. **การวิเคราะห์ความเสี่ยง:** EQA ยุคใหม่มีการนำระบบ "Pre-Analysis" มาใช้ โดยวิเคราะห์ข้อมูล SAR จากระบบฐานข้อมูลกลางก่อนเข้าประเมินจริง
3. **ความสอดคล้อง (Alignment):** ปัจจุบัน สมศ. พยายามปรับตัวบ่งชี้ภายนอกให้ตรงกับมาตรฐานภายในของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้โรงเรียนไม่ต้อง "ทำซ้ำ" (Reduce Redundancy)

สรุปความแตกต่างในเชิงเทคนิค

มิติความแตกต่าง	การประกันคุณภาพภายใน (IQA)	การประกันคุณภาพภายนอก (EQA)
กระบวนการตัดสิน (Judgment)	เน้นการ "ตัดสินเพื่อพัฒนา" (Formative)	เน้นการ "ตัดสินเพื่อรับรอง" (Summative)
บทบาทของผู้ประเมิน	เพื่อนร่วมงาน/ผู้บริหารในสังกัด (Critical Friend)	ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก (External Auditor)
ความยืดหยุ่นของเกณฑ์	สูง: ปรับตามอัตลักษณ์และบริบทของโรงเรียนได้มาก	ปานกลาง: มีเกณฑ์กลางที่ทุกโรงเรียนต้องผ่านมาตรฐานขั้นต่ำ
ผลกระทบทางกฎหมาย	หากไม่ทำถือว่าผิดระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ	เป็นเงื่อนไขในการรับรองวิทยฐานะและการสนับสนุนจากรัฐ

จุดเชื่อมต่อที่สำคัญ: รายงานประเมินตนเอง (SAR)

สิ่งที่เป็น "สะพานเชื่อม" ระหว่างการประกันคุณภาพทั้งสองระบบคือ SAR (Self-Assessment Report)

1. โรงเรียนต้องทำ IQA เพื่อรวบรวมข้อมูลและหลักฐานมาเขียนเป็น SAR
2. สมศ. (EQA) จะเข้ามาศึกษา SAR นี้เป็นอันดับแรกเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น (Pre-analysis) ก่อนจะทำการประเมินจริง

ข้อสังเกต: ในยุคปัจจุบัน (Digital Transformation) ทั้ง IQA และ EQA กำลังมุ่งหน้าสู่ระบบ "Automated Quality Assurance" ซึ่งใช้ข้อมูลจากระบบสารสนเทศของโรงเรียนโดยตรง ทำให้การประกันคุณภาพไม่ใช่เรื่องของกรมการ "เตรียมเอกสาร" อีกต่อไป แต่เป็นการ "ทำงานตามปกติที่มีร่องรอยดิจิทัลตรวจสอบได้"

การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างระบบการประกันคุณภาพภายใน (Internal Quality Assurance: IQA) และการประกันคุณภาพภายนอก (External Quality Assurance: EQA)

สามารถมองได้ว่าเป็นกระบวนการที่ "หนุนเสริม" ซึ่งกันและกัน โดยมีความสัมพันธ์ในเชิงระบบที่แยกขาดจากกันไม่ได้ ดังนี้

1. ความเชื่อมโยงในเชิงกระบวนการ (Systemic Connection)

ระบบประกันคุณภาพการศึกษาเปรียบเสมือนเหรียญสองด้านที่มีเป้าหมายเดียวกันคือ "คุณภาพผู้เรียน"

โดยมีจุดเชื่อมต่อที่สำคัญคือ วงจร PDCA

- **IQA เป็นฐาน (The Foundation):** สถานศึกษาดำเนินกระบวนการประกันคุณภาพภายในเป็นปกติวิสัย (Daily Operation) ผ่านการวางแผน (P), การปฏิบัติ (D), การตรวจสอบ (C) และการปรับปรุง (A)
- **EQA เป็นกระจก (The Mirror):** หน่วยงานภายนอก (สมศ.) เข้ามาทำหน้าที่ตรวจสอบ (C) และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง (A) ในระดับภาพรวม เพื่อยืนยันว่าสิ่งที่สถานศึกษาประเมินตนเองนั้น "ตรงตามความเป็นจริง"

2. SAR: สะพานเชื่อมหนึ่งเดียว (The Bridge)

เอกสารที่เป็นจุดเชื่อมโยงที่สำคัญที่สุดคือ รายงานประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR)

1. **IQA สร้าง SAR:** สถานศึกษาสรุปผลการดำเนินงานในรอบปีออกมาเป็นเอกสาร SAR เพื่อสะท้อนภาพตนเอง
2. **EQA ใช้ SAR:** ผู้ประเมินภายนอกใช้ SAR เป็นข้อมูลตั้งต้น (Baseline Data) ในการวิเคราะห์เบื้องต้น (Pre-analysis) ก่อนจะลงพื้นที่ประเมินจริง
 - หาก IQA เข้มแข็ง SAR จะมีความน่าเชื่อถือ ทำให้การประเมิน EQA ราบรื่นและเป็นประโยชน์
 - หาก IQA อ่อนแอ SAR จะไม่สะท้อนความจริง ทำให้ EQA ต้องเข้ามาขุดคุ้ยหาข้อเท็จจริงมากขึ้น

3. การวิเคราะห์ความสอดคล้องของตัวบ่งชี้ (Alignment of Indicators)

ในปัจจุบัน ระบบการศึกษาพยายามลดภาระของสถานศึกษาด้วยการทำให้ตัวบ่งชี้ของ IQA และ EQA "เป็นเรื่องเดียวกัน"

- **มาตรฐานเดียวกัน:** ทั้งสองระบบใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน/อุดมศึกษาชุดเดียวกันเป็นเกณฑ์
- **การเชื่อมโยงข้อมูล:**
 - IQA เน้นการเก็บข้อมูลเชิงลึกเป็นรายบุคคล รายห้องเรียน (Micro-level)
 - EQA นำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ในเชิงยุทธศาสตร์และภาพรวมองค์กร (Macro-level)

4. ผลลัพธ์จากการเชื่อมโยง (Synergy Outcomes)

เมื่อทั้งสองระบบเชื่อมโยงกันอย่างสมบูรณ์ จะเกิดผลดีต่อสถานศึกษาดังนี้:

มิติการเชื่อมโยง	ผลที่เกิดขึ้นต่อสถานศึกษา
ความน่าเชื่อถือ (Trust)	สังคมและผู้ปกครองมั่นใจว่าคุณภาพที่โรงเรียนอ้าง (IQA) ได้รับการรับรองจริง (EQA)

มิติการเชื่อมโยง	ผลที่เกิดขึ้นต่อสถานศึกษา
การพัฒนาต่อเนื่อง (Continuous Improvement)	ข้อเสนอแนะจากคนนอก (EQA) ช่วยให้การวางแผนภายใน (IQA) ในปีถัดไปมีทิศทางที่ชัดเจนขึ้น
ธรรมาภิบาล (Governance)	เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และลดการใช้ดุลยพินิจส่วนตัวในการประเมิน

การวิเคราะห์ SWOT Analysis ของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา (ทั้งภายในและภายนอก) จะช่วยให้มองเห็นภาพรวมว่าเราจะใช้ประโยชน์จากเครื่องมือนี้ในการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาได้อย่างไรท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสังคม

การวิเคราะห์ SWOT: การประกันคุณภาพเพื่อยกระดับสถานศึกษา

1. จุดเด่น (Strengths)

- ระบบการทำงานที่เป็นมาตรฐาน: มีวงจร PDCA (Plan-Do-Check-Act) เป็นฐาน ทำให้การบริหารจัดการมีขั้นตอน
- การเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ: สถานศึกษาต้องจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศและผลสัมฤทธิ์อย่างต่อเนื่อง ทำให้มีฐานข้อมูลในการตัดสินใจ
- การสร้างวัฒนธรรมคุณภาพ: หากทำอย่างจริงจัง จะช่วยให้บุคลากรเกิดความตระหนักในการพัฒนาตนเองและการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ
- ความน่าเชื่อถือ: การได้รับการรับรองจากหน่วยงานภายนอก (สมศ.) ช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองและชุมชน

2. จุดด้อย (Weaknesses)

- ภาระงานเอกสาร (Paperwork Burden): ครูและบุคลากรส่วนใหญ่มักรู้สึกว่าประกันคุณภาพคือการทำเอกสารเพิ่ม ทำให้เสียเวลาจากการพัฒนานักเรียน
- การทำเพื่อการประเมิน: สถานศึกษาหลายแห่งมุ่งเน้นการ "ทำให้ผ่านเกณฑ์" มากกว่าการพัฒนาคุณภาพที่เกิดขึ้นจริง (Compliance over Quality)
- ข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน: การทำรายงานประเมินตนเอง (SAR) มักทำปีละครั้ง ทำให้ข้อมูลล้าช้า ไม่สามารถใช้แก้ปัญหาได้ทันเวลาที่
- การขาดความเชี่ยวชาญ: บุคลากรบางส่วนยังขาดความเข้าใจลึกซึ้งในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์

3. โอกาส (Opportunities)

- เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ Big Data: สามารถนำมาใช้เชื่อมโยงข้อมูล IQA และ EQA แบบ Real-time ลดขั้นตอนการทำเอกสารกระดาษ

- **นโยบายการกระจายอำนาจ:** การเปิดโอกาสให้สถานศึกษากำหนด "ค่าเป้าหมาย" ตามบริบทของตนเอง ช่วยให้โรงเรียนพัฒนาได้ตรงจุด
- **เครือข่ายความร่วมมือ:** การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) ระหว่างสถานศึกษาในสังกัดเดียวกัน นำกรอบแนวคิดระดับนานาชาติมาปรับใช้ ช่วยยกระดับสถานศึกษาให้ทัดเทียมระดับโลก

4. อุปสรรค (Threats)

- **การเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อย:** เกณฑ์การประเมินที่เปลี่ยนไปตามวาระทางการเมือง ทำให้สถานศึกษาเกิดความสับสนและปรับตัวไม่ทัน
- **ความเหลื่อมล้ำทางทรัพยากร:** โรงเรียนขนาดเล็กหรือโรงเรียนที่มีงบประมาณจำกัด อาจไม่สามารถจัดทำระบบประกันคุณภาพที่เข้มข้นได้เท่าโรงเรียนขนาดใหญ่
- **ทัศนคติเชิงลบต่อการประเมิน:** ครูอาจมองว่าการประเมินคือการ "จับผิด" มากกว่าการ "ส่งเสริม" ทำให้เกิดแรงต้านในองค์กร
- **ข้อจำกัดทางกฎหมายและระเบียบ:** กฎระเบียบที่เข้มงวดเกินไปอาจขัดขวางการพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ในสถานศึกษา

สรุปแนวทางการยกระดับ (Strategic Recommendation)

เพื่อให้การประกันคุณภาพเป็นการ "ยกระดับ" ไม่ใช่แค่ "การประเมิน" สถานศึกษาควรปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ดังนี้:

1. **Digital Transformation:** เปลี่ยนจากเอกสารเป็น "**Digital Evidence**" โดยใช้ระบบ Cloud หรือ AI รวบรวมข้อมูลจากการทำงานปกติ
2. **Focus on Outcomes:** ให้ความสำคัญ "กระบวนการเอกสาร" ไปเน้นที่ "**ผลลัพธ์ของผู้เรียน**" และสมรรถนะที่เกิดขึ้นจริง
3. **Integrating QA into Routine:** ทำให้การประกันคุณภาพเป็น "เนื้อเดียวกับงานประจำ" ไม่ใช่กิจกรรมพิเศษที่ต้องทำก่อนรับการประเมิน
4. **Empowerment:** สร้างความเข้าใจให้ครูเห็นว่า การประกันคุณภาพคือเครื่องมือที่จะช่วยให้ครูทำงานได้ง่ายขึ้นและมีเป้าหมายที่ชัดเจนขึ้น

ประยุกต์ใช้ผลการประกันคุณภาพไปใช้ ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
แนวทางการประยุกต์ใช้ผลการประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในเชิงกลยุทธ์:

1. การวิเคราะห์ช่องว่างเพื่อการปรับปรุง (Gap Analysis)

ผลการประกันคุณภาพมักระบุจุดอ่อนและจุดแข็ง (Areas for Improvement) ครูควรนำข้อมูลนี้มาใช้ดังนี้:

- **วิเคราะห์จุดวิกฤต:** หากผล QA ระบุว่ามาตรฐานที่ 1 (ผลลัพธ์ผู้เรียน) ในด้านการคิดวิเคราะห์ต่ำ ครูต้องปรับแผนการสอนจากเน้นการบรรยาย (Passive Learning) เป็นการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning)
- **พัฒนาครูรายบุคคล:** นำผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนมาทำแผนพัฒนาตนเอง (ID Plan) เพื่อปิดจุดอ่อนในเรื่องเทคนิคการสอนหรือการใช้สื่อเทคโนโลยี

2. การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

ผล QA จะสะท้อนภาพรวมของโรงเรียน ครูไม่ควรสู้เพียงลำพังแต่ต้องใช้กระบวนการกลุ่ม:

- **ถอดบทเรียน Best Practice:** นำตัวอย่างจากครูที่ได้ผลการประเมิน "ระดับดีเยี่ยม" มาแบ่งปันเทคนิคการสอนในกลุ่มสาระฯ
- **ร่วมกันแก้ปัญหา:** ใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากระบบประกันคุณภาพ มาตั้งวงคุยเพื่อหาทางออกให้นักเรียนกลุ่มที่เรียนอ่อนเป็นพิเศษ

3. การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning Design)

มาตรฐาน QA ยุคใหม่ (สมศ. รอบห้า) เน้นที่ "สมรรถนะ" มากกว่าการท่องจำ ครูจึงต้องประยุกต์ใช้ผลการประเมินดังนี้:

- **ปรับเปลี่ยนสื่อและนวัตกรรม:** หากผล QA ระบุว่านักเรียนขาดความสนใจ ครูต้องประยุกต์ใช้สื่อดิจิทัลหรือนวัตกรรม AI มาช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้
- **การวัดผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment):** นำคำแนะนำจากการประเมินภายนอกมาปรับวิธีการวัดผลจากการสอบกระดาษ เป็นการประเมินผ่านชิ้นงาน โครงการ หรือการปฏิบัติจริง

4. การจัดการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalized Learning)

ด้วยข้อมูลจากฐานข้อมูลประกันคุณภาพ (Big Data) ครูสามารถนำมาออกแบบการสอนให้ตรงใจเด็กรายคน:

- **Data-Driven Instruction:** ใช้คะแนนผลสัมฤทธิ์และข้อมูลพฤติกรรมในรายงานประกันคุณภาพมาวิเคราะห์ว่านักเรียนคนใดต้องการการเสริมแรง (Remedial Teaching) หรือนักเรียนคนใดต้องการความท้าทายที่มากขึ้น (Enrichment)

5. ตารางสรุป: จาก "ผลการประเมิน" สู่ "การปฏิบัติในห้องเรียน"

ผลจากการประกันคุณภาพ	การนำไปประยุกต์ใช้ในการสอน
จุดด้อยด้านทักษะการอ่าน	เพิ่มกิจกรรม "การอ่านเชิงวิเคราะห์" ในทุกรายวิชา
ครูใช้สื่อเทคโนโลยีไม่หลากหลาย	จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) การใช้ AI และแอปพลิเคชันเพื่อการสอน
นักเรียนขาดส่วนร่วมในการประเมิน	ให้นักเรียนประเมินตนเอง (Self-assessment) และประเมินเพื่อน (Peer-assessment)
ขาดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการสอน	ปรับปรุงห้องสมุดหรือสร้างแหล่งเรียนรู้เสมือนจริง (Virtual Lab)

ตัวอย่างการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ 1 ของการประกันคุณภาพการศึกษา (ตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการและ สมศ.) คือเรื่อง "คุณภาพของผู้เรียน" ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ด้านความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ

สถานการณ์จากผลประเมิน: ผล QA ระบุว่า "นักเรียนส่วนใหญ่สื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันได้ต่ำกว่าเกณฑ์" หรือ "ขาดทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ซับซ้อน"

การประยุกต์ใช้ในการสอน:

- **Integrating Literacy:** ครูทุกกลุ่มสาระฯ (ไม่ใช่แค่ภาษาไทย/อังกฤษ) เพิ่มกิจกรรมการอ่านจับใจความและการนำเสนอหน้าชั้นเรียนในเนื้อหาวิชานั้นๆ
- **Scaffolding Technique:** ในวิชาคณิตศาสตร์ ครูเปลี่ยนจากการให้สูตรสำเร็จ มาเป็นการใช้เทคนิค "การตั้งคำถามทีละขั้น" เพื่อฝึกให้นักเรียนวิเคราะห์โจทย์ด้วยตนเองก่อนลงมือคำนวณ
- **AI Support:** นำเครื่องมือ AI เช่น Chatbot ฝึกภาษา มาให้นักเรียนได้ฝึกสนทนาโต้ตอบในสถานการณ์จำลอง เพื่อลดความประหม่าและเพิ่มทักษะการสื่อสาร

2. ด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และแก้ปัญหา

สถานการณ์จากผลประเมิน: ผล QA พบว่า "นักเรียนทำงานตามสั่งได้ดี แต่ไม่สามารถตั้งคำถามเชิงวิเคราะห์หรือสรุปองค์ความรู้เองได้"

การประยุกต์ใช้ในการสอน:

- **Problem-Based Learning (PBL):** ปรับคาบเรียนจากการบรรยาย เป็นการตั้ง "สถานการณ์ปัญหา" ในชุมชน แล้วให้นักเรียนระดมสมองหาทางแก้โดยใช้ความรู้ในบทเรียน

- **Debate & Reflection:** จัดกิจกรรมโต้วาทีหรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Discussion) ในประเด็นทางสังคม เพื่อฝึกการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) และการยอมรับความเห็นที่แตกต่าง

3. ด้านการสร้างนวัตกรรม (Innovation)

สถานการณ์จากผลประเมิน: ผล QA ระบุว่า "นักเรียนมีทักษะดิจิทัลดี แต่อยู่ในฐานะผู้เสพสื่อ มากกว่าผู้สร้างสรรค์ผลงาน"

การประยุกต์ใช้ในการสอน:

- **Design Thinking:** ครูนำกระบวนการคิดเชิงออกแบบมาใช้ในวิชาโครงงาน ให้นักเรียนสำรวจปัญหาในโรงเรียน (เช่น ขยะ, พลังงาน) แล้วสร้าง "ต้นแบบ" (Prototype) นวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหา
- **Coding & Maker Space:** บูรณาการทักษะการเขียนโปรแกรมหรือการทำงานฝีมือเข้ากับวิชาต่างๆ เพื่อให้นักเรียนผลิตชิ้นงานที่เป็นรูปธรรม

4. ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์และค่านิยมที่ดี

สถานการณ์จากผลประเมิน: ผล QA ระบุว่า "นักเรียนขาดความมั่นใจในตนเอง" หรือ "มีปัญหาเรื่องระเบียบวินัยและการทำงานเป็นทีม"

การประยุกต์ใช้ในการสอน:

- **Collaborative Learning:** จัดกลุ่มทำงานแบบคละความสามารถ (Cooperative Learning) โดยมอบหมายบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน (ผู้นำ, เลขา, ผู้นำเสนอ) เพื่อฝึกความรับผิดชอบและการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- **Positive Reinforcement:** ครูใช้การชื่นชมที่กระบวนการ (Growth Mindset) มากกว่าผลลัพธ์ของคะแนน เพื่อสร้างความภาคภูมิใจและแรงจูงใจภายในให้นักเรียน

สรุปกระบวนการเชื่อมโยง (Model of Action)

ลำดับ	ขั้นตอนการทำงานของครู
1. Review	ศึกษารายงาน SAR มาตรฐานที่ 1 เพื่อค้นหา "จุดที่ต้องพัฒนา" ของเด็กในสายชั้นเราก็คืออะไร
2. Redesign	ปรับแผนการจัดการเรียนรู้ (Lesson Plan) ให้เน้นทักษะที่ขาดหายไป
3. Execute	สอนโดยใช้เทคนิค Active Learning ที่เน้นให้เด็กได้ "ทำ" มากกว่า "ฟัง"
4. Reflect	หลังสอน ครูทำการ "วิจัยในชั้นเรียน" (C.A.R.) สั้นๆ เพื่อค้นหาจุดอ่อนนั้นถูกแก้ไขแล้วหรือยัง

ประยุกต์ใช้ผลการพัฒนาคุณภาพไปใช้ ในการวางแผนพัฒนาและแก้ปัญหา ระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

แนวทางการประยุกต์ใช้เพื่อการวางแผนและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ:

1. การวางแผนพัฒนา (Development Planning)

จากข้อมูลผลการประเมินคุณภาพ มาตรฐานที่ 1 (คุณภาพผู้เรียน) และมาตรฐานที่ 2 (การบริหารจัดการ) โรงเรียนสามารถนำมาวางแผนเชิงรุกได้ดังนี้:

- **การคัดกรองนักเรียนด้วย Big Data:** นำสถิติจากผลการประเมินคุณภาพด้านพฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์มาใช้กำหนดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน (กลุ่มปกติ/กลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหา) ให้แม่นยำขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยบริหารจัดการข้อมูล
- **การจัดกิจกรรมเชิงป้องกัน (Proactive Strategy):** หากผล QA ระบุว่านักเรียนมีปัญหา ด้านทักษะชีวิตหรือการจัดการอารมณ์ ให้บรรจุ "หลักสูตรพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)" หรือกิจกรรมแนะแนวเชิงปฏิบัติการลงในแผนปฏิบัติการประจำปี
- **การเสริมสร้างความเข้มแข็งภาคีเครือข่าย:** ใช้ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครอง (จากระบบ QA) มาวางแผนจัดการประชุมผู้ปกครอง (Classroom Meeting) ในรูปแบบที่สร้างสรรค์และตอบโจทยปัญหาจริงที่พบในแต่ละห้องเรียน

2. การแก้ปัญหาและช่วยเหลือ (Problem Solving)

เมื่อผลการประกันคุณภาพสะท้อน "จุดที่ควรพัฒนา" ในระบบดูแลฯ ครูและผู้บริหารสามารถดำเนินการแก้ปัญหาได้ดังนี้:

- **Case Management ด้วยระบบสารสนเทศ:** หากผล QA พบว่าการส่งต่อนักเรียน (Referral) มีความล่าช้า ให้ประยุกต์ใช้ระบบดิจิทัล (เช่น แอปพลิเคชันติดตามสถานะ) เพื่อให้ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว และฝ่ายปกครอง เห็นข้อมูลและช่วยเหลือนักเรียนได้ทันท่วงที
- **การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำ:** นำข้อมูลจากผลการประเมินด้านโอกาสทางการศึกษา มาวิเคราะห์เพื่อจัดสรรทุนการศึกษาหรือสวัสดิการให้ตรงกับนักเรียนกลุ่มยากจนพิเศษหรือกลุ่มเปราะบางอย่างยุติธรรมและโปร่งใส
- **การเยียวยาและฟื้นฟูเฉพาะทาง:** หากผลประเมินชี้ว่านักเรียนมีภาวะซึมเศร้าหรือความเครียดสูงจากการเรียน โรงเรียนต้องเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานสาธารณสุขภายนอกเพื่อสร้างเครือข่าย "โรงเรียนปลอดภัย (Safety Zone)"

3. การเชื่อมโยง 5 ขั้นตอนของระบบดูแลฯ กับการประกันคุณภาพ

เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ครูควรประยุกต์ใช้ข้อมูลคุณภาพในทุกขั้นตอน:

ขั้นตอนระบบดูแลฯ	การประยุกต์ใช้ผลจากระบบประกันคุณภาพ (QA)
1. รู้จักนักเรียนรายบุคคล	ใช้ฐานข้อมูล SDQ และข้อมูลพฤติกรรมจากการประเมินภายในมาวิเคราะห์ภูมิหลังเด็ก
2. การคัดกรองนักเรียน	นำเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพมาเป็นตัวตั้งในการจำแนกเด็กกลุ่มเสี่ยง
3. การส่งเสริมพัฒนา	จัดกิจกรรมโฮมรูมหรือค่ายทักษะชีวิตตาม "จุดอ่อน" ที่พบในรายงาน QA
4. การป้องกันและแก้ไข	ใช้ผลการวิจัยในชั้นเรียน (ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ QA) มาเป็นแนวทางแก้ปัญหาพฤติกรรม
5. การส่งต่อ	ประเมินประสิทธิภาพการส่งต่อข้อมูลตามมาตรฐานธรรมาภิบาลและความลับข้อมูล

4. ตัวอย่างการแก้ปัญหาเชิงรูปธรรม (Use Case)

ปัญหาที่พบจากผล QA: "นักเรียนขาดแรงจูงใจในการมาเรียนและมีสถิติการขาดเรียนสูงขึ้น"

การวางแผนแก้ปัญหา:

- วิเคราะห์:** ใช้ข้อมูล QA เปรียบเทียบย้อนหลัง พบว่าสาเหตุเกิดจากสภาพเศรษฐกิจครอบครัวและบรรยากาศในห้องเรียนที่ไม่ดี
- ปฏิบัติ:** ริเริ่มโครงการ "เยี่ยมบ้านเชิงรุกแบบ Virtual/On-site" และใช้ระบบ AI แจ้งเตือนเวลาเรียนถึงผู้ปกครองอัตโนมัติ
- ประเมินผล:** นำสถิติการมาเรียนที่เพิ่มขึ้นกลับไปรายงานใน SAR ปีถัดไป เพื่อแสดงถึงการพัฒนาที่วัดผลได้

สรุป การออกแบบระบบ QA ในสถานศึกษา โดย ผศ.ดร.พจนีย์ มั่งคั่ง